

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 7B

2. ŘÁDNÝ TERMÍN

C7PBD26C0T02

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3

(1) Když si strejda zlomil nohu, strejda Pepa z Loun, rozhodl se, že se bude učit na pozoun. Doktor řekl: „To je skvělé! Zabavte se hrou! Hudba léčí duši v těle i kost pod sádrou.“ Strejda fouknul do pozounu a vyletěl tón, jako když se v džungli zblázní pavián a slon.	(2) Neodradil ho ten kravál, foukal pořád dál, aby doktor nenadával, že to brzy vzdal, když radil, že hudba léčí prasklou kost i duši. Neřekl však, že ta špatná trhá lidem uši.	(3) Proč má v čekárně ten nával, doktor netuší. Sténá tam sto pacientů – všichni bez uší! V nemocnici Na Homol(t)ce u primáře Tumy jim přišli nové boltce z koženky a z gumy. Od těch dob jsou lidi z Loun choulostiví na pozoun.
---	---	--

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

1 bod

1 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

- A) Mezi Pepou z Loun a lékařem, který mu ošetřoval zlomenou nohu, je příbuzenský vztah.
- B) Lékař zatajil před Pepou z Loun, jaké důsledky má pro lidi špatná hudba, protože chtěl získat nové pacienty.
- ☒ C) V souvislosti se svou zlomenou nohou se Pepa z Loun rozhodl učit se hrát na pozoun, na což lékař reagoval pozitivně.
- D) Ačkoli lidem z Loun Pepova hra na pozoun nejdříve vadila, po lékařském zákroku primáře Tumy přestali být na falešné tóny tak citliví.

Komentář

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti C) dokládá pasáž, která je ve výchozím textu vyznačena barevně.

1 bod

2 Které z následujících tvrzení o dvou slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Slovo *dál* je v textu užito ve stejném významu jako ve větě *Stál o kus dál než já*; slovo *vzdát* je v textu užito ve stejném významu jako ve větě *Tím nám vzdal úctu*.
- B) Slovo *dál* je v textu užito ve stejném významu jako ve větě *Stál o kus dál než já*; slovo *vzdát* je v textu užito ve stejném významu jako ve větě *Nerovný zápas vzdal*.
- C) Slovo *dál* je v textu užito ve stejném významu jako ve větě *Díky výhře dál vedeme v tabulce*; slovo *vzdát* je v textu užito ve stejném významu jako ve větě *Tím nám vzdal úctu*.
- ☒ D) Slovo *dál* je v textu užito ve stejném významu jako ve větě *Díky výhře dál vedeme v tabulce*; slovo *vzdát* je v textu užito ve stejném významu jako ve větě *Nerovný zápas vzdal*.

Komentář

- Slovo *dál* ve výchozím textu vyjadřuje pokračování započatého děje nebo dosavadního stavu, stejný význam má i ve větě *Díky výhře dál vedeme v tabulce*. Ve větě *Stál o kus dál než já* je slovo *dál* užito ve významu *ve větší vzdálenosti*.

- Slovo *vzdát* je ve výchozím textu užito ve významu *něco skončit pro pravděpodobnost neúspěchu*, stejný význam má i ve větě *Nerovný zápas vzdal*. Ve větě *Tím nám vzdal úctu* je slovo *vzdát* užito ve významu *dát najevo, projevit*.

1 bod

3 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

- A) Jde o umělecký text, který je celý pochmurný a končí tragicky (tragičnost spočívá např. v tom, že špatná hudba způsobila lidem fyzické zranění).
- ☒ B) Jde o umělecký text, který se vyznačuje nadsázkou a humorem (nadsázka spočívá např. v tom, že špatná hudba způsobila lidem fyzické zranění).
- C) Jde o neumělecký text, který je celý pochmurný a končí tragicky (tragičnost spočívá např. v tom, že špatná hudba způsobila lidem fyzické zranění).
- D) Jde o neumělecký text, který se vyznačuje nadsázkou a humorem (nadsázka spočívá např. v tom, že špatná hudba způsobila lidem fyzické zranění).

Komentář

Jde o poezii, tj. veršovaný umělecký text s funkcí estetickou. Situace, kdy se zraněný Pepa z Loun učí hrát na hudební nástroj, čímž obtěžuje své okolí, je zachycena s humorem a nadsázkou. Například spojení *špatná hudba trhá uši* se užívá v přeneseném významu (tedy že taková hudba je lidem nepříjemná), autor textu však s tímto spojením pracuje doslovně (následkem Pepovy hry na pozoun někteří lidé skutečně přišli o uši).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 4

Souvětí č. 1: Studenti museli jet tímto spojem, protože předchozí vlak byl úplně nabitý.

Souvětí č. 2: Jakmile se zvýšilo jednodenní vstupné, davy návštěvníků výrazně prořídly.

1 bod

4 Které z následujících tvrzení o souvětích z výchozího textu je pravdivé?

- ☒ A) Obě tato souvětí jsou zapsána pravopisně správně.
- B) Každé z těchto souvětí obsahuje pravopisnou chybu.
- C) Souvětí č. 1 je zapsáno pravopisně správně, souvětí č. 2 obsahuje pravopisnou chybu.
- D) Souvětí č. 1 obsahuje pravopisnou chybu, souvětí č. 2 je zapsáno pravopisně správně.

max. 3 body

5 Přiřadte k jednotlivým tvrzením (5.1–5.3) odpovídající souvětí (A–E).

(Žádná možnost z nabídky A–E nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

- 5.1 V tomto souvětí není žádné slovo užito v chybném tvaru. _____
- 5.2 V tomto souvětí je v chybném tvaru užito podstatné jméno. _____
- 5.3 V tomto souvětí je v chybném tvaru užito zájmeno. _____

- A) Naplánovali, že si příští sobotu s **našemi** dětmi projdou botanickou zahradu.
- B) S těmi novými **sluchátkami** můžu poslouchat svoji hudbu, kdykoli se mi zlíbí.
- C) Asi po **stě** krocích narazili na jakousi chatrč, která se podobala obydlí ježibaby.
- D) Tetin třípodlažní dům, jehož součástí je i posilovna, se všem příbuzným zamlouval.
- E) Než babička **usla** v křesle, vyprávěla nám veselé historky o svém nejmladším bratrovi.

Komentář

Chybné tvary slov jsou v jednotlivých souvětích vyznačeny červeně.

5.1 **D)**

5.2 **B)**

Podstatné jméno *sluchátko* má v 7. pádě čísla množného tvar *sluchátky*.

5.3 **A)**

Zájmeno *naše* má v 7. pádě čísla množného tvar *našimi*.

max. 2 body

6 Ke každé z následujících podúloh (6.1 a 6.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

(Slova musí být zapsána pravopisně správně.)

- 6.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem KOU PAT, skloňuje se podle vzoru PÍ SE Ň a neobsahuje předponu.
- 6.2 Napište přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem ZUB, skloňuje se podle vzoru MLADÝ a obsahuje předponu.

Řešení

6.1 **koupel**

6.2 **bezzubý**

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–11

(1) Když u nás vyrazíte na pěší túru, nemusíte mít s sebou mapu ani mobil s navigací. České turistické značení totiž patří k nejpropracovanějším na světě. Hlavní zásluhu na tom má Klub českých turistů (KČT). První stezka vyznačená KČT vznikla v květnu 1889 a vedla z městysu Štěchovice ke Svatojánským proudům, oblíbené turistické lokalitě u řeky Vltavy. Při budování vodních nádrží Štěchovice a Slapy byla ale část této stezky zatopena. Nejstarší plně dochovanou trasou, kterou KČT vyznačil, je tedy Cesta Vojtěcha Náprstka, vedoucí z Berouna na Karlštejn.

(2) Zprvu měli turisté k dispozici jen červeně značené trasy, poté přibýly modré trasy a v roce 1916 se začalo značit ještě zeleně a žlutě. Dnes jsou turistické trasy značeny tzv. pásovými značkami. Standardní pásová značka, užívaná na pěších trasách, má tvar čtverce o rozměrech 10 × 10 cm, který je rozdělen na tři stejně velké vodorovné pruhy: krajní bílé pruhy slouží k tomu, aby byla značka dobře viditelná; prostřední pruh svou barvou odkazuje na typ trasy (např. červená tradičně označuje hlavní trasy). Značení turistických tras pro pěší se řídí určitými pravidly, např.:

- nikdy se nesmí křížit dvě trasy stejné barvy;
- vzdálenost mezi dvěma pásovými značkami téže barvy nesmí být větší než 250 m;
- vzdálenost mezi dvěma rozcestníky nesmí být větší než 4 km.

(3) Pásové značky ale nejsou jediným zdrojem informací. Na významných bodech trasy často najdete také tabulku, z níž se dozvíte třeba nadmořskou výšku daného místa, a směrovky, které uvádějí vzdálenosti k dalším turistickým cílům. O značky se starají značkaři. Tito dobrovolníci z KČT ročně zkontrolují značení na více než třetině všech turistických tras pro pěší (obnoví nátěr na značkách, případně kolem nich prořežou porost). Jejich úkol není snadný. Celá síť těchto tras totiž měří přes 43 000 km.

Vysvětlivka: Městys je stejně jako město typ obce, je ale menší než město.

(www.kct.cz, www.aktualne.cz; upraveno)

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (7.1–7.4), zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
7.1 Cestu Vojtěcha Náprstka vyznačil KČT později než stezku ze Štěchovic ke Svatojánským proudům.	☒	☐
7.2 Díky značkařům je ročně zkontrolováno značení na více než 10 000 km turistických tras pro pěší.	☒	☐
7.3 Delší strana každého ze tří pruhů na standardní pásové značce, užívané na pěších trasách, měří 10 cm.	☒	☐
7.4 Každá žlutě vyznačená turistická trasa je mladší než jakákoli turistická trasa vyznačená zelenou barvou.	☐	☒

Komentář

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

8 Které z následujících tvrzení o slovech užitých ve výchozím textu je pravdivé?

(Slova *městys*, *město* a *obec* posuzujte ve významu, v němž jsou užitá ve vysvětlivce na konci výchozího textu.)

- A) Slovo *městys* je významově podřazené jak slovu *město*, tak slovu *obec*.
- B) Slovo *městys* je významově podřazené slovu *město* a nadřazené slovu *obec*.
- ☒ C) Slovo *městys* je významově souřadné se slovem *město*; obě tato slova jsou významově podřazená slovu *obec*.
- D) Slovo *městys* je významově souřadné se slovem *město*; obě tato slova jsou významově nadřazená slovu *obec*.

Komentář

Ve vysvětlivce na konci výchozího textu je uvedeno: *Městys je stejně jako město typ obce, je ale menší než město. Slovo obec je tedy významově nadřazené jak slovu městys, tak slovu město* (městys = typ obce; město = typ obce); mezi slovy *městys* a *město* je vztah významové souřadnosti.

- 9 **Popis situace:** Závod probíhá na červeně značené turistické trase pro pěší, a to mezi dvěma bezprostředně sousedícími rozcestníky. Start začíná v místě, kde je první rozcestník a první červená pásová značka. Kontrolní bod je u třetí červené pásové značky, cíl je u druhého rozcestníku. Vzdálenost od startu ke kontrolnímu bodu je tedy ●●●● a vzdálenost od kontrolního bodu do cíle je ●●●●.

Na každé ze dvou vynechaných míst (●●●●) ve výše uvedeném popisu situace je nutné doplnit jeden údaj tak, aby byl celý popis v souladu s pravidly značení uvedenými ve výchozím textu. Ve které z následujících možností jsou uvedeny oba požadované údaje, a to v odpovídajícím pořadí?

- ☒ A) maximálně 500 metrů – menší než 4 kilometry
- B) maximálně 500 metrů – přesně 4 kilometry
- C) celkem 750 metrů – menší než 4 kilometry
- D) celkem 750 metrů – přesně 4 kilometry

Komentář

V popisu situace je uvedeno, že kontrolní bod se nachází u třetí pásové značky, tzn. první pásová značka je na startu, druhá pásová značka od ní musí být vzdálena maximálně 250 metrů a za dalších maximálně 250 metrů je umístěna třetí pásová značka → vzdálenost od startu ke kontrolnímu bodu je tedy maximálně 500 metrů.

Závod probíhá mezi dvěma bezprostředně sousedícími rozcestníky a pravidla značení uvádějí, že vzdálenost mezi dvěma rozcestníky nesmí být větší než 4 km. Protože vzdálenost od startu ke kontrolnímu bodu je maximálně 500 metrů, musí být vzdálenost od kontrolního bodu do cíle menší než 4 kilometry.

- 10 **Vypište z první části výchozího textu tři podstatná jména, která jsou v textu užitá v 6. pádě.**

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Řešení

světě, květnu, budování

11 Následující tvrzení (11.1–11.4) se týkají souvětí podtrženého ve výchozím textu. Rozhodněte o každém z těchto tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo ne (N).

	A	N
11.1 Větný člen <i>na bodech</i> je rozvíjen dvěma větnými členy, a to významných a trasy.	☒	☐
11.2 Toto souvětí obsahuje několikanásobný větný člen <i>tabulku a směrovky</i> .	☒	☐
11.3 Větný člen <i>daného</i> je přívlastek, jímž je rozvíjen větný člen <i>místa</i> .	☒	☐
11.4 Větný člen <i>vzdálenosti</i> je podmět.	☐	☒

Komentář

- 11.1 Přísluvečné určení místa *na bodech* je rozvíjeno jednak přívlastkem shodným (významných), jednak přívlastkem neshodným (trasy).
- 11.2 První věta souvětí (*Na významných bodech trasy často najdete také tabulku a směrovky*) obsahuje několikanásobný předmět *tabulku a směrovky* (co najdete na významných bodech trasy? – *tabulku a směrovky*).
- 11.3 Větný člen *místa* je rozvíjen přívlastkem shodným *daného* (jakého místa? – *daného*).
- 11.4 Větný člen *vzdálenosti* je předmět ve 4. pádě (co uvádějí směrovky? – *vzdálenosti*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 12

Během minulých let jsme se s přáteli vždy na podzim vydali do přírodní rezervace Soos, která se nachází poblíž města Františkovy Lázně. Jde o rozsáhlý soubor rašelinišť, jezírek a tůní s výskytem vzácných druhů rostlin a živočichů (žije tu např. 31 druhů **měkkyšů**).

Rezervace místy připomíná krajinu na Měsíci. Vyvěrají zde minerální prameny, z bahenních sopek se **sikotem** uniká plyn oxid uhličitý. Touto výjimečnou lokalitou vede naučná stezka s podrobnými popisy a vysvětlivkami, což ocení děti i dospělí návštěvníci.

My jsme při návštěvě rezervace nikdy nezapomněli zavítat do našeho oblíbeného pavilonu se zdařilými reprodukcemi obrazů Zdeňka Buriana a s **modeli** pradávných ještěřů v životní velikosti. V areálu se dále nachází záchranná stanice, v níž žijí živočichové, kterým jejich zranění nedovolí návrat do volné přírody. Pokud se do rezervace vydáte, rozhodně nebudete **sklamaní**.

(inspirováno textem na www.kudyznudy.cz)

12 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou v něm zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

(Slova zapíšte bezchybně, a to ve stejném tvaru, v němž jsou užita v textu. Podtržené výrazy jsou zapsány správně. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Komentář

- Podstatné jméno *měkkyš* je odvozeno od přídavného jména *měkký* (*měkkýš* = kořen *měk* + přípona *k* + přípona *ýš*).
- Podstatné jméno *sykot* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *syčet*.
- Podstatné jméno *model* je ve výchozím textu rodu mužského neživotného a skloňuje se podle vzoru *hrad* (*s modely* jako *s hrady*).
- Přídavné jméno *zklamaný* je příbuzné se slovesem *zklamat*, které je odvozeno od slovesa *klamat* předponou *z-*.

13 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

- A) Děda se poškrábal ve strništi na tváři: „Vypadá to, že by to mohlo bejt pravý. Ten kluk chtěl utýct přes železnou oponu. Skrýval se v tom bunkru, protože ho honili pohraničníci.“
- B) „Je to vzkaz od nějakýho kluka. Půl století starej,“ oznámil jsem jim. Děda si nasadil brejle, vzal dopis do ruky a začal luštit jeho obsah.
- C) Ten neznámý výraz, co použil, mě zarazil. „O čem to mluvíš?“ chtěl jsem vědět. „Vy jste se o tom neučili? Za komunistů byla západní hranice Československa omotaná plotem s ostnatými dráty. Říkalo se tomu železná opona.“
- D) „Kdes to našel?“ chtěl vědět, když byl se čtením u konce. „Na Šibeníku. V tom lese kolem rybníka. Směrem k hranici. Objevil jsem tam starej bunkr a tohle bylo uvnitř. Co si o tom myslíš?“ zeptal jsem se.
- E) Babička s dědou seděli v kuchyni a pili kávu. „To budete koukat, co mám!“ vyhrkl jsem místo pozdravu. „Našel jsi poklad?“ ptal se děda. „Něco mnohem lepšího.“ Vytáhl jsem z kapsy dopis a vítězoslavně jsem ho položil na stůl.
- F) „Dědo! Babi! Něco jsem našel!“ volal jsem, hned jak jsem vjel na dvůr. Seskočil jsem z kola ještě za jízdy a nechal ho spadnout na zem. Ozvalo se řinčení kovu, ale to už jsem bral za kliku dveří.

(P. H. Šlik: *Stín železné opony*; upraveno)**Řešení**13.1 **F)**13.2 **E)**13.3 **B)**13.4 **D)**13.5 **A)**13.6 **C)**

F) „Dědo! Babi! Něco jsem našel!“ volal jsem, hned jak jsem vjel na dvůr. Seskočil jsem z kola ještě za jízdy a nechal ho spadnout na zem. Ozvalo se řinčení kovu, ale to už jsem bral za kliku dveří. **E)** Babička s dědou seděli v kuchyni a pili kávu. „To budete koukat, co mám!“ vyhrkl jsem místo pozdravu. „Našel jsi poklad?“ ptal se děda. „Něco mnohem lepšího.“ Vytáhl jsem z kapsy dopis a vítězoslavně jsem ho položil na stůl. **B)** „Je to vzkaz od nějakýho kluka. Půl století starej,“ oznámil jsem jim. Děda si nasadil brejle, vzal dopis do ruky a začal luštit jeho obsah. **D)** „Kdes to našel?“ chtěl vědět, když byl se čtením u konce. „Na Šibeníku. V tom lese kolem rybníka. Směrem k hranici. Objevil jsem tam starej bunkr a tohle bylo uvnitř. Co si o tom myslíš?“ zeptal jsem se. **A)** Děda se poškrábal ve strništi na tváři: „Vypadá to, že by to mohlo bejt pravý. Ten kluk chtěl utýct přes železnou oponu. Skrýval se v tom bunkru, protože ho honili pohraničníci.“ **C)** Ten neznámý výraz, co použil, mě zarazil. „O čem to mluvíš?“ chtěl jsem vědět. „Vy jste se o tom neučili? Za komunistů byla západní hranice Československa omotaná plotem s ostnatými dráty. Říkalo se tomu železná opona.“

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 14

Věta č. 1: Loď s nákladem indického koření vplula.

Věta č. 2: Loď s nákladem indického koření zastavila.

Věta č. 3: Loď s nákladem indického koření se pohnula.

Věta č. 4: Loď s nákladem indického koření se potopila.

1 bod

14 Do jedné věty z výchozího textu je nutné doplnit příslovečné určení místa, protože sama o sobě není smysluplná a gramaticky správná. Která věta to je?

- ☒ A) věta č. 1
- ☐ B) věta č. 2
- ☐ C) věta č. 3
- ☐ D) věta č. 4

Komentář

Doplnění příslovečným určením místa vyžaduje pouze sloveso *vplout* (kam loď vplula? – např. loď vplula do přístavu).

1 bod

15 Která z následujících vět není zapsána pravopisně správně?

- ☒ A) V létě se **ztmívá** později než v zimním období.
- ☐ B) Záměrně ztlumená hudba mi docela vyhovovala.
- ☐ C) Na jeho obličejí jsem znovu uviděl ten ztrápený výraz.
- ☐ D) Odšroubovat víko zavařovací sklenice šlo skutečně ztuha.

Komentář

Sloveso *stmívat se* je příbuzné se slovesem *setmít se*.

1 bod

16 Ve které z následujících možností je pomocí ustáleného slovního spojení vyjádřeno, že Sabina je pravým opakem Žanety?

- ☐ A) Když Žaneta něco řeší, vždy s každým mluví zcela otevřeně a nic nenaznačuje. Zato Sabina je její pravý opak – vždycky mluví spatra.
- ☐ B) Když Žaneta něco řeší, nikdy nemluví zcela otevřeně, ale všechno jen naznačuje. Zato Sabina je její pravý opak – vždycky mluví spatra.
- ☐ C) Když Žaneta něco řeší, vždy s každým mluví zcela otevřeně a nic nenaznačuje. Zato Sabina je její pravý opak – každému všechno řekne bez obalu.
- ☒ D) Když Žaneta něco řeší, nikdy nemluví zcela otevřeně, ale všechno jen naznačuje. Zato Sabina je její pravý opak – každému všechno řekne bez obalu.

Komentář

Ustálené slovní spojení *říct něco bez obalu* má význam *říct něco zcela otevřeně, upřímně*; jestliže tedy Sabina všechno říká bez obalu, je pravým opakem Žanety, která nikdy nemluví otevřeně. Slovní spojení *mluvit spatra* má význam *mluvit bez přípravy, improvizovaně*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 17

TEXT 1

Kéž se mu to podaří.	Ať se ti v práci daří.	Chraňbůh jestli se opozdíš.
Ještěže nejsi zraněn.	Už aby bylo léto.	Tohle nejspíš nezvládnou.
Nepochybně jsi chytrá.	Klidně si zmokni.	Bohužel ztratil telefon.
Škoda že nepřijde.	V zimě asi pojedou na hory.	Chce to zejména odvahy.
Mysli především na sebe.	Hlavně nezmatkuj.	Prostě se mi svěř.

TEXT 2

Slovo typu A v příslušné větě vyjadřuje, do jaké míry si je mluvčí jistý tím, co tvrdí (např. *Tohle určitě bude vědět Pavel.* = vysoká míra jistoty; *Zítra možná vyhraju.* = menší míra jistoty).

Slovo typu B v příslušné větě vyjadřuje něco jiného než slovo typu A, například vyjadřuje přání (např. *Nechť zvítězí ten lepší.*), zdůraznění či vytčení (např. *Proč to dáváš zrovna jemu?*), citový postoj mluvčího (např. *Naštěstí se podařilo oheň uhasit.*).

max. 3 body

17 V TEXTU 1 je tučně vyznačeno patnáct slov. Najděte mezi nimi tři slova typu A a napište je.

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Řešení

nepochybně, asi, nejspíš

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 18–22

TEXT 1

(1) Xanthe Westlakeová měla výjimečný talent. Bylo jí sotva osm let, když se projevil poprvé. Ten den držela v RUKOU stříbrnou konvici na čaj a zářivě se usmívala. „Proč se tak usmíváš?“ zeptala se její matka Flora. „Je to moc veselá konvice,“ odpověděla Xanthe, „slyším, jak zpívá. Jeden námořník ji koupil pro svou dceru. Když se pak vrátil z dlouhé plavby domů, tuhle konvici jí dal a ona v ní oběma uvařila čaj.“

Flora si **zprvu** myslela, že ten příběh je jen projevem fantazie. Jakmile však zjistila, že konvice byla opravdu součástí majetku kapitána španělské lodi, zpozorněla. **Zkoušela** dávat své dceři různé předměty a ptala se jí, jestli k ní také promlouvají. A některé to dělaly. A tak Xanthe začala Floru doprovázet na cestách a společně hledaly poklady.

Patnáct let po té příhodě s konvicí natrvalo opustily Londýn a zamířily do MĚSTEČKA Marlborough. Koupily zde vilku, v jejímž přízemí byl krámeček se starožitnostmi. Když teď Xanthe a Flora vystupovaly z taxíku, kterým zrovna přijely ke svému novému domovu, netušily, že je při tom kdosi **bedlivě** sleduje. I kdyby však právě v tu chvíli obě ženy pohlédly do **zaprášené** výlohy svého krámků, stejně by pozorovatelku nespatriily. Margaret Mertonová už neodrážela světlo. Duchové jsou totiž nehmotné bytosti.

(2) Obchod byl od smrti původního majitele zavřený. Flora vytáhla z **rozměrné** kabelky klíč a otočila jím v ZÁMKU. Dveře se otevřely a probudily hlasitý mosazný zvonek. „Panečku,“ překvapeně vyjekla Flora, když vstoupily dovnitř. Místnost byla přeplněná starožitnými předměty, zahalenými do rubášů z pavučin. Flora mezi těmi poklady přímo zářila. Xanthe nedůvěřivě zvedla otlučený cylindr, který tu nejspíš ležel celá desetiletí. Ani krámeček, ani VĚCI v něm ji zjevně příliš nenadchly. Nicméně Margaret ihned vycítila, co je Xanthe zač. Věděla, že až ke Xanthe ty předměty promluví, mladá žena je bude poslouchat. Nebude mít totiž na výběr.

(P. Brackston: Krámeček se starožitnostmi; upraveno)

TEXT 2

Slovní tvar typu A: ze samotného tvaru slova (tzn. bez okolního textu) nelze určit, ve kterém čísle je slovo užito, např. *vládce* (je to třeba tvar 1. pádu čísla jednotného nebo tvar 4. pádu čísla množného).

Slovní tvar typu B: ze samotného tvaru slova (tzn. bez okolního textu) lze určit, ve kterém čísle je slovo užito, např. *vládcové* (je to buď tvar 1. pádu, nebo tvar 5. pádu, v obou případech však čísla množného).

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (18.1–18.4), zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
18.1 Taxík, jímž přijely Xanthe a Flora, zastavil na dohled od jejich krámků se starožitnostmi.	☒	☐
18.2 Než Xanthe a její matka koupily vilku v městečku Marlborough, žily celkem patnáct let v Londýně.	☐	☒
18.3 Kromě stříbrné čajové konvice ke Xanthe promlouvaly i další předměty z majetku kapitána španělské lodi.	☐	☒
18.4 Margaret Mertonová byla svědkem toho, že se prostřednictvím otlučeného cylindru znovu projevil Xanthin výjimečný talent.	☐	☒

Komentář

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

max. 2 body

19 Vypište z druhé části TEXTU 1:

19.1 přídavné jméno, které má dva kořeny;

19.2 tříslabičné neohebné slovo, které má dva kořeny.

(Vlastní jména neposuzujte, nejsou správným řešením.)

Komentář

19.1 **starožitnými** (toto přídavné jméno obsahuje kořeny slov *starý* + *žít*)

19.2 **nicméně** (toto neohebné slovo obsahuje kořeny slov *nic* + *méně*)

1 bod

20 Který z následujících slovních tvarů zapsaných v TEXTU 1 velkými písmeny je slovním tvarem typu B?

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- A) rukou
- B) městečka
- ☒ C) zámku
- D) věci

Komentář

- Slovní tvar *rukou* je např. tvarem 7. pádu čísla jednotného či 6. pádu čísla množného.
- Slovní tvar *městečka* je např. tvarem 2. pádu čísla jednotného či 1. pádu čísla množného.
- Slovní tvar *zámku* je např. tvarem 2. pádu či 6. pádu, v obou případech však čísla jednotného. Slovo *zámek* nemá v žádném pádě čísla množného tvar *zámku*.
- Slovní tvar *věci* je např. tvarem 2. pádu čísla jednotného či 1. pádu čísla množného.

21 Které z následujících tvrzení o souvětí podtrženém v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Nepřímá řeč se zde nevyskytuje.
 B) Vyskytuje se zde nepřímá řeč, v níž se Flora obrací na svou dceru.
 C) Vyskytuje se zde nepřímá řeč, v níž se Xanthe obrací na svou matku.
 D) Vyskytuje se zde nepřímá řeč, není však jasné, kdo se v ní obrací na koho.

Komentář

V posuzovaném souvětí promlouvá prostřednictvím nepřímé řeči Flora a obrací se na svou dceru Xanthe (*ptala se jí, jestli k ní také promlouvají*). S použitím přímé řeči lze totéž vyjádřit např. takto: *Zkoušela dávat své dceři různé předměty a ptala se jí: „Xanthe, promlouvají k tobě také tyto předměty?“*

22 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež jsou v kontextu TEXTU 1 antonymy?

(První slovo z každé dvojice pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) zprvu – dokonce
 B) bedlivě – nepozorně
 C) zaprášené – rozprášené
 D) rozměrné – nezměrné

Komentář

- Slovo *zprvu* je v TEXTU 1 užito ve významu *nejdříve*; slovo *dokonce* vyjadřuje *vyšší míru vlastnosti* → slova *zprvu* a *dokonce* nejsou v daném kontextu antonymy.
- Slovo *bedlivě* je v TEXTU 1 užito ve významu *pečlivě, pozorně* → slova *bedlivě* a *nepozorně* jsou v daném kontextu antonymy.
- Slovo *zaprášený* je v TEXTU 1 užito ve významu *pokrytý vrstvou prachu*; slovo *rozprášený* má význam *rozházený, rozptýlený* → slova *zaprášené* a *rozprášené* nejsou v daném kontextu antonymy.
- Slovo *rozměrný* je v TEXTU 1 užito ve významu *mající velké rozměry*; slovo *nezměrný* má význam *rozsáhlý, obrovský* → slova *rozměrné* a *nezměrné* nejsou v daném kontextu antonymy.

23 Rozhodněte o každém z následujících souvětí (23.1–23.4), zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

(Interpunkci neposuzujte, je zapsána správně.)

	A	N
23.1 Za celou částku, která se při sbírce vybrala, se nakoupí trvanlivé potraviny.	☒	☐
23.2 Tato pasta na zuby, kterou vyvynuli naši specialisté, chrání sklovinu i dásně.	☐	☒
23.3 Potvrdil nám, že technické potíže bohužel studentům znemožnili dokončit prezentaci včas.	☐	☒
23.4 Včera jsem zaslechla, že myši a škodlivý hmyz způsobily našemu zahradníkovy problémy.	☐	☒

Komentář

- Sloveso *vyvinout* obsahuje předponu *vy-* a je příbuzné se slovem *vinout*, které ani nepatří mezi vyjmenovaná slova, ani není příbuzné s některým z vyjmenovaných slov.
- Pokud je podmět rodu ženského v čísle množném (tj. *potíže*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*znemožnily*).
- Ve větě je užito podstatné jméno *zahradník*, které se skloňuje podle vzoru *pán* (*způsobily problémy našemu zahradníkovi jako způsobily problémy našemu pánovi*).

max. 2 body

24 DVA – TISÍC – ČLOVĚK – VČERA – DEMONSTROVAT – POKUS – ZVÍŘE

Z výše uvedeného řetězce slov vytvořte smysluplnou, spisovnou a pravopisně i gramaticky správnou větu jednoduchou, která bude obsahovat všechna slova z daného řetězce, a to v uvedeném pořadí. Do věty musíte přidat dvě předložky, doplnění jiných slov je považováno za chybu.

Příklad: OBAL – ČOKOLÁDA – HODIT – KOŠ → *Obal od čokolády hod' do koše.*

Řešení

např. Dva tisíce lidí včera demonstrovaly proti pokusům na zvířatech.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

Vejde se do kapsy, ale skrývá v sobě různé nástroje – od vývrtky přes pilník až po šroubovák. Dostal se na vrchol himálajské hory Annapurna, a dokonce ho měl u sebe i Neil Armstrong, když roku 1969 letěl na Měsíc. Řeč je o švýcarském kapesním noži.

Za vznikem firmy Victorinox, která tyto legendární nože **vyrábí**, stojí Karl Elsener. První nůž tohoto typu sestrojil roku 1884, první velký úspěch se dostavil o 13 let později. Tehdy si nechal výrobek patentovat a posléze ho nabídl švýcarské armádě. Mezinárodní věhlas ale **přichází** až během 2. světové války, kdy v Evropě sloužilo mnoho vojáků z USA. Amíci si multifunkční kapesní nože odváželi domů jako suvenýry. Není se čemu divit, byly totiž zhotoveny s precizností pro Švýcary tak typickou.

Na kvalitě svých výrobků si firma Victorinox zakládá dodnes. Švýcarské kapesní nože se například stále sestavují částečně ručně. Podle vedení firmy totiž při strojové výrobě nelze garantovat, že výsledný produkt bude bezchybný. Ještě na konci 90. let se zhruba 90 % švýcarských kapesních nožů prodávalo na letištích. Po teroristických útocích, které se odehrály 11. září 2001 v USA, však **začala** všude platit přísnější bezpečnostní pravidla. Na situaci reagovala i firma Victorinox: protože **potřebovala** zastavit pokles tržeb, rozhodla se v letištních obchodech nabízet i jiný sortiment (např. hodinky či zavazadla).

(www.irozhlaz.cz; upraveno)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (25.1–25.4), zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
25.1 Karl Elsener založil firmu Victorinox třináct let poté, co sestavil první švýcarský kapesní nůž.	☐	☒
25.2 Neil Armstrong si v roce 1969 koupil švýcarský kapesní nůž, aby ho měl s sebou při cestě na Měsíc.	☐	☒
25.3 V souvislosti s teroristickými útoky byl dne 11. září 2001 zakázán prodej švýcarských kapesních nožů na letištích.	☐	☒

25.4 Většinu ze všech výrobků, které byly během 2. světové války dovezeny z Evropy do USA, tvořily švýcarské kapesní nože.

Komentář

Nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

26 Které z následujících slov je ve výchozím textu užito nejméně vhodně, vezmeme-li v potaz výstavbu textu a užití jazykové prostředky?

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu podtržena.)

- A) vývrtka
- B) šroubovák
- ☒ C) Amík
- D) Švýcar

Komentář

Slovo *Amík* (tj. Američan) je ve výchozím textu užito nejméně vhodně mj. i proto, že jde o jediné nespisovné slovo v jinak spisovném textu. Účelem textu je informovat o historii, výrobě a prodeji švýcarského kapesního nože, informace jsou čtenáři předkládány objektivně. Z množiny užitých jazykových prostředků, které nejsou citově zabarvené, slovo *Amík* jednoznačně vybočuje.

1 bod

27 Které z následujících sloves je ve výchozím textu užito ve 3. osobě čísla množného?

(Posuzovaná slovesa jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

- A) vyrábí
- B) přichází
- ☒ C) začala
- D) potřebovala

Komentář

Slovesný tvar *začala* se vztahuje k podmětů *pravidla*, má tedy tvar 3. osoby čísla množného. Ostatní posuzovaná slovesa jsou v textu užita ve 3. osobě čísla jednotného:

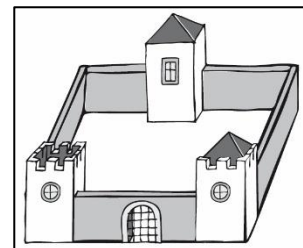
- tvar *vyrábí* se vztahuje k podmětů *která* (tj. *firma Victorinox*);
- tvar *přichází* se vztahuje k podmětů *věhlas* ;
- tvar *potřebovala* se vztahuje k nevyjádřenému podmětů *firma Victorinox*.

28 Přiradte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

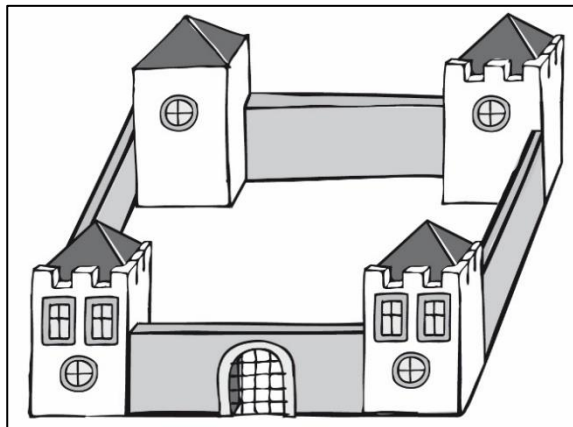
(Žádná možnost z nabídky A–F nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

Vysvětlivky s příkladem

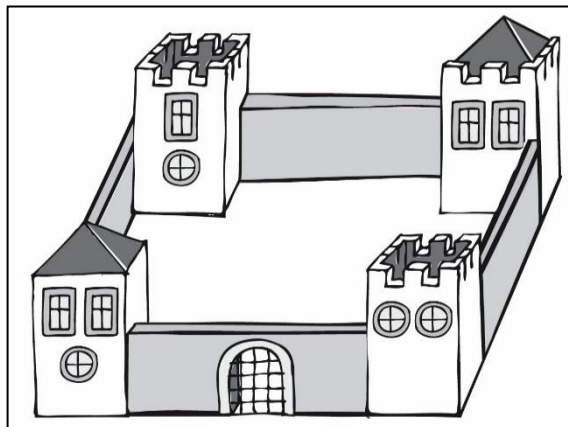
Na vedlejším malém obrázku je hrad, který má celkem tři věže: ty přední jsou s cimbuřím (jedna z nich má špičatou střechu), zadní věž je bez cimbuří a má špičatou střechu. Na obrázku jsou celkem tři okna (na zadní věži je hranaté okno a na každé z předních věží je jedno kulaté okno). Všechna okna, která se na hradě nacházejí, jsou na posuzovaných obrázcích zakreslena.

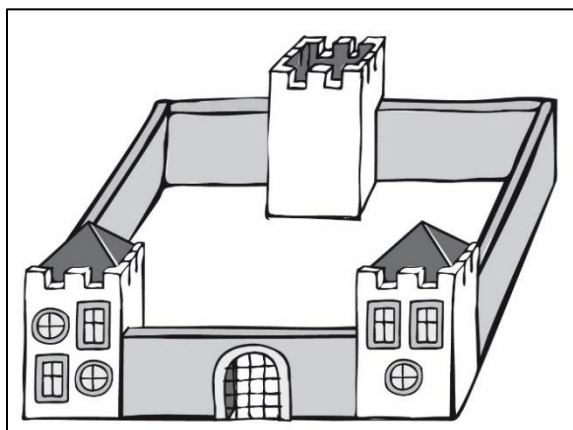
28.1

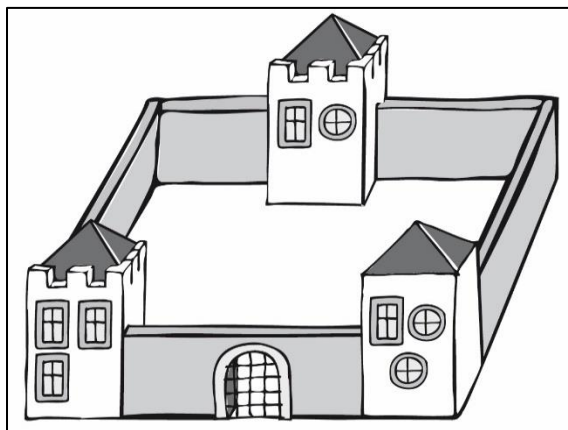
28.2

28.3

28.4

- A) Na jedné z předních věží jsou dvě kulatá okna. Hrad má lichý počet věží. Na hradě se nenachází žádná věž bez špičaté střechy.
- B) Jedna z hradních věží nemá cimbuří. Každá hradní věž má špičatou střechu. Celkový počet hranatých oken na hradních věžích je sudý.
- C) Celkový počet věží se špičatou střechou je sudý. Každá z předních věží má cimbuří. Na jedné z hradních věží jsou pouze hranatá okna.
- D) Na obrázku je kulatých oken méně než hranatých. Jedna z předních věží nemá cimbuří. Celkový počet oken na hradních věžích je lichý.
- E) Na každé z předních věží je alespoň jedno hranaté okno. Celkový počet věží s cimbuřím je lichý. Na jedné věži se špičatou střechou není žádné kulaté okno.
- F) Na obrázku je více než jedna věž, která má jak špičatou střechu, tak cimbuří. Celkový počet kulatých oken na hradních věžích je lichý. Na každé z předních věží jsou dvě hranatá okna.

Řešení

28.1 – B); 28.2 – D); 28.3 – F); 28.4 – A)